

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องให้ความตระหนักและร่วมมือกัน แก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง หนึ่งในแนวทางที่สำคัญอันจะนำมาซึ่งการวางแผนและจัดการที่ก่อให้เกิด สภาพแวดล้อมที่ดีในมหาวิทยาลัย ได้แก่ “แนวทางการปรับปรุงมหาวิทยาลัยสู่มหาวิทยาลัย เขียวสะอาด (Green and Clean University)” เป็นที่ทราบกันดีว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมมนุษย์ หากมีการวางแผนและจัดการที่ดี ย่อมส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน ดังนั้น การบริหารจัดการและวางแผนสู่มหาวิทยาลัยเขียวสะอาดบนพื้นฐานของการศึกษาวิจัยจะเป็นแนวทางที่ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ใช้งานภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตมากที่สุด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง ศึกษา สภาพปัญหาของมหาวิทยาลัย ศึกษาทัศนคติ ข้อเสนอแนะและผลกระทบต่อผู้ใช้งานจำนวน 430 รายด้วย แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ รวมถึงได้สรุปแนวทางการวางแผนและจัดการในรูปแบบมหาวิทยาลัยเขียว สะอาดที่เหมาะสมต่อมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ภายใต้ แนวความคิด คือ

1. ส่งเสริมสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ เขียวสะอาด มีความร่มรื่น
2. มีการดำเนินการด้านการลดมลภาวะเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและเพิ่มความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน
3. มีการวางแผนและจัดการสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ
4. ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้พลังงาน - ทรัพยากรทดแทน ในรูปแบบต่าง ๆ
5. สอดคล้องต่อการใช้งานและบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของความยั่งยืน
6. เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ใช้งาน
7. ส่งเสริมจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ซึ่งได้พิจารณานำเสนอแนวทางโดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ใช้งานในประเด็นดังนี้
1) ศึกษาการใช้งานทั่วไปและความคิดเห็นเบื้องต้นของผู้ใช้งาน 2) ศึกษาด้านความเหมาะสมและ ความเพียงพอของการวางแผนและจัดการ มธ.ศูนย์รังสิต ในปัจจุบัน 3) ศึกษาด้านความต้องการของ ผู้ใช้งานที่มีต่อแผนงานที่นำเสนอตามหลักทฤษฎีมหาวิทยาลัยเขียวสะอาด 4) ศึกษาความคิดเห็นของ ผู้ใช้งานที่มีต่อแผนงานที่นำเสนอตามหลักทฤษฎีมหาวิทยาลัยเขียวสะอาด 5) สอบถามข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมในการปรับปรุงการวางแผนและจัดการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต สู่มหาวิทยาลัยเขียว สะอาดเพื่อสรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางในการวางแผนและจัดการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศูนย์วิจัยลิต ออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านระบบเส้นทางสัญจร ด้านการเชื่อมโยงพื้นที่ ด้านภูมิสถาปัตยกรรม และด้านนโยบายในการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์พลังงานและส่งเสริมสิ่งแวดล้อม

การศึกษาวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของมหาวิทยาลัยได้แก่ 1) มหาวิทยาลัยขาดมาตรการควบคุมระบบการสัญจรภายในพื้นที่เขตศูนย์กลางการศึกษา และเส้นทางของรถยนต์ จักรยาน และทางเดินขาดความชัดเจนและไม่ต่อเนื่อง มีการซ้อนทับกันของเส้นทางดังกล่าว 2) การวางผังของมหาวิทยาลัยเป็นแบบแยกส่วนขาดความสัมพันธ์และต่อเนื่องของแต่ละส่วนภายในมหาวิทยาลัยรวมถึงขาดความต่อเนื่องของกิจกรรมเนื่องจากการขาดพื้นที่รวมในการทำกิจกรรมทางการศึกษาและกิจกรรมร่วมระหว่างคณะและสถาบัน 3) มหาวิทยาลัยมีจำนวนต้นไม้ที่ให้ร่มเงาไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งานและมีพื้นที่รกร้างไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์จำนวนมาก และ 4) ผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านการอนุรักษ์พลังงานและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจนและการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยยังไม่เพียงพอ อีกทั้งมีรูปแบบโครงการที่ไม่น่าสนใจต่อผู้ใช้งานเท่าที่ควร

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนี้

1. แยกช่องทางสัญจรภายในมหาวิทยาลัยระหว่างทางรถยนต์ ทางจักรยาน และทางเท้า ให้ชัดเจนเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้งาน
2. กำหนดให้ภายในเขตศูนย์กลางการศึกษาสัญจรด้วย รถราง จักรยานยนต์ จักรยาน และการเดิน เท่านั้น โดยให้รถยนต์ส่วนบุคคลและรถเมล์ประจำทางสัญจรรอบนอกเขตดังกล่าว และกำหนดให้รถยนต์ส่วนบุคคลจอดในพื้นที่จอดรถยนต์ส่วนกลางที่ทางมหาวิทยาลัยจัดเตรียมไว้รอบ ๆ เขตการศึกษาเท่านั้น
3. เพิ่มทางจักรยานและทางเดินมีหลังคาให้ทั่วถึงมากขึ้น
4. จัดให้มีสถานที่จัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงพื้นที่ ในเขตพักอาศัยและ/หรือในพื้นที่ระหว่าง เขตพักอาศัย ห้องสมุดและอาคารเรียน
5. จัดให้มีพื้นที่สีเขียวและต้นไม้ที่ให้ร่มเงาจำนวนมากในพื้นที่ที่ผู้ใช้งานใช้เป็นประจำ เช่น หอพัก อาคารเรียน
6. ปรับปรุงพื้นที่รกร้างให้เกิดประโยชน์และสวยงาม
7. ปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามนโยบายด้านการอนุรักษ์พลังงานและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัย
8. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานตามนโยบายของ มธ. ให้ผู้ใช้งานรับทราบผลการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงปรับรูปแบบโครงการด้านสิ่งแวดล้อมให้มีความน่าสนใจมากขึ้น